

शास्ते ग्रंथ

शास्ते :- (शॉकेटिम) यहूदी लोकांच्या प्रचलित परंपरेप्रमाणे शमुवेलाने हा ग्रंथ लिहिला.

काळ:- इस्राएलावर राजा असण्यापूर्वी यातील कथेचा काळ ४५० वर्षांचा होता. मिद्यानी, अम्मोनी, पलिष्टी वगैरे यांच्या दासपणात १११ वर्षे २०० वर्षे विसावा, ३ वर्षे बळकावणारा एक राजा, याचे राज्य, न्यायाधीशांचा अधिकार १३६ वर्षे, एकूण ४५० वर्षे.

१. यहोशवाच्या हयातीत इस्राएल लोकांची राज्यव्यवस्था व अधिकार उत्तम होता, कनान देश सर्व जिंकून घेतला नव्हता, शत्रु जवळच राहात होते. लोक आपापल्या वतनाच्या वाट्याची लागवड करण्यात गुंतले होते, शत्रूंच्या लोकांस हाकून लावण्याच्या ऐवजी त्यांना आपल्या नोकरीवर ठेवीत असत. मूर्तिपूजक लोकांशी लग्नव्यवहार करीत. अर्थात मग धर्मभ्रष्टता सुरू झाली. इस्राएल लोक आपल्या यहोवा देवाला विसरले. त्याने दिलेल्या आज्ञा मोडू लागले. परिणामी शत्रु त्यांना जिंकून दासपणात घालीत. तथापि सोडविणारे पुढारी न्यायाधीश, यांकडून देव सोडवी.

२. मानवाला देवाचा समागम नसला तर तो शुद्ध राहात नाही. पापाशी कोणत्याही प्रकारची तडजोड करून संबंध ठेवू नये. देवाची कृपा इतकी थोर होती की, त्याने आपल्या लोकांस सोडविले.

३. या ग्रंथातील नामांकित:-

(१) दबोरा. स्वदेशाभिमानिनी स्त्री, बाराक न्यायाधीशाची सहकारिणी होती ४:४, १५:५

ती भविष्यवादीण होती, बाराकासह लढाईस जाण्यास तयार होती ४:९. तिचे काव्य ५. बेपर्वाईबद्दल लोकांची कानउघाडणी करते.

(२) गिदोन. बलवान वीर ६:१२, २७, ३६, ७:५, १९, २५, ८:१३, २२, २३ फार नम्म, चौकस, आज्ञांकित, देवावर विश्वास ठेवणारा, आत्मिक वृत्तीचा होता. मिद्यान्यावर जय ७:१९. राजा होण्याचे नाकारतो. सोनेरी एफोद करतो.

(३) इफ्ताह. एक, कसबिणीचा मुलगा पुढारी होतो. ११:४-१०. अविचाराने शपथ घेतली व ती पाळली ११: ३९. इस्राएलांस शवृंपासून सोडवितो ११:३३-३५०

(४) शमशोन. बलवान पण अशक्त पुरुष, त्याला लहातपणापासून "नाजीर" केले होते मोठी शारीरिक शक्ती; पण बायकोच्या मोहाने पडला. त्याचा शोककारक मृत्यू १६:३०.

४. इस्राएल लोकांची ६ वेळा धर्मभ्रष्टता ३:७, ३:१२, ४:१, ६:१, १०:६, १३:१ व ६ वेळा दासपण = कुशान ८ वर्षे, एग्लोन १८ वर्षे, याबीन २० वर्षे, मिद्यान ७ वर्षे, अमोन १८ वर्षे, पलिष्टी ४० वर्षे. ६ वेळा विनंती ३:९, ३:१५, ४:३, ६:६, १०:१०, १४:४. ६ वेळा सुटका = अथनिएल, एहूद, बाराक, गिदोन, इफ्ताह, शमशोन हे सोडविणारे झाले. ६ इतर न्यायाधीश (वर सांगितल्याशिवाय) शमगार ३:३१, (अबीमलेख बळकावणारा) तोला १०:१, याईर १०:३, इब्सान १२:८, एलोन १२:११, अब्दोन १२:१३

शास्ते हे बायबलमधील एक महत्वाचे पुस्तक आहे, जे इस्राएलच्या इतिहासातील एका **अंधकारमय आणि संकटपूर्ण काळाचे** वर्णन करते. **यहोशवाच्या** मृत्यूनंतर आणि इस्राएल लोकांनी कनानी देशावर ताबा मिळवण्यास सुरुवात केल्यानंतर ते कसे देवाला विसरले आणि मूर्तिपूजेकडे वळले, हे यात स्पष्ट होते (शास्ते २:१०-१३). या काळात, देव आपल्या लोकांना त्यांच्या पापांमुळे आलेल्या दास्यातून सोडवण्यासाठी वेळोवेळी 'शास्ते' (न्यायाधीश) उभे करत होता. शास्ते हे इस्राएल लोकांसाठी देवाने निवडलेले नेते होते, ज्यांच्याद्वारे देवाने आपला न्याय आणि दया प्रकट केली. शास्ते या पुस्तकात इस्राएलने केलेल्या पापांचे, शत्रूंकडून त्यांना मिळालेल्या त्रासांचे आणि देवाने त्यांना वाचवण्यासाठी केलेल्या अद्भुत कार्यांचे एक विशिष्ट दुष्टचक्र वारंवार दिसून येते. या दुष्टचक्रातील पहिले तीन शास्ते - अथनिएल, एहूद आणि शमगार - हे देवाच्या सार्वभौमत्वाचे आणि त्याच्या लोकांबद्दलच्या अढळ कृपेचे शक्तिशाली प्रतीक आहेत.

१. शास्ता अथनिएल: देवाने निवडलेला पहिला शास्ता

अथनिएल हा शास्ते पुस्तकातील पहिला शास्ता, जो इस्राएलच्या इतिहासातील एका महत्त्वपूर्ण टप्प्यावर देवाने निवडला. त्याची निवड, त्याचे कार्य आणि त्यामागे देवाचा उद्देश हे इस्राएलच्या प्रारंभिक आध्यात्मिक स्थितीचे आणि देवाच्या प्रतिसाद देण्याच्या पद्धतीचे उत्कृष्ट चित्र रेखाटते.

१.१ अथनिएलची निवड

यहोशवाच्या मृत्यूनंतर, इस्राएल लोक परमेश्वराला विसरून कनानी लोकांच्या मूर्तिपूजेत रमले. इस्राएल लोकांनी परमेश्वराच्या दृष्टीने वाईट ते केले, आपला देव परमेश्वर ह्याला ते विसरले आणि बआल व अशेरा ह्या मूर्तींची सेवा करू लागले (शास्ते ३:७). त्यांच्या या आज्ञाभंगामुळे, इस्राएलावर परमेश्वराचा कोप भडकला आणि त्याने त्यांना अराम-नहराईमचा राजा कुशन-रिशथईम ह्याच्या हाती दिले, आणि इस्राएल लोकांनी आठ वर्षेपर्यंत कुशन-रिशथईम ह्याचे दास्य केले (शास्ते ३:८). या दास्यातून सुटका मिळवण्यासाठी जेव्हा इस्राएल लोकांनी परमेश्वराचा धावा केला तेव्हा परमेश्वराने त्यांच्यासाठी कालेबाचा धाकटा भाऊ कनाज ह्याचा मुलगा अथनिएल ह्याला सोडवणारा म्हणून उभे केले (शास्ते ३:९). अथनिएलची निवड ही इस्राएलच्या आरोग्यांना देवाने दिलेला थेट प्रतिसाद होय, जी त्याच्या दयेचे आणि लोकांच्या दुःखाबद्दलच्या चिंतेचे प्रदर्शन करते. अथनिएल हा केवळ निवडला गेला नाही, तर त्याच्यावर परमेश्वराचा आत्मा उतरला व तो इस्राएलाचा शास्ता झाला (शास्ते ३:१०), ज्यामुळे त्याला त्याचे कार्य पार पाडण्यासाठी ईश्वरी सामर्थ्य आणि अधिकार प्राप्त झाला. ही निवड मानवी गुणांवर आधारित नव्हती, तर देवाच्या सार्वभौम इच्छेवर आणि त्याच्या लोकांना वाचवण्याच्या त्याच्या उद्देशावर आधारित होती.

१.२ अथनिएलचे कार्य

परमेश्वराचा आत्मा अथनिएलवर उतरल्यानंतर, तो देवाच्या सामर्थ्याने भरून गेला आणि इस्राएलला दास्यातून मुक्त करण्याच्या कार्यासाठी सिद्ध झाला. तो लढाईला निघाला तेव्हा परमेश्वराने अरामाचा राजा कुशन-रिशथईम ह्याला त्याच्या हाती दिले व त्याच्यावर त्याचे वर्चस्व झाले (शास्ते ३:१०). अथनिएलने केवळ युद्धात नेतृत्व केले नाही, तर देवानेच शत्रूंना त्याच्या हाती दिले. हा विजय मानवी सामर्थ्यावर नव्हे, तर देवाच्या प्रत्यक्ष हस्तक्षेपावर आधारित होता. या महत्त्वपूर्ण विजयानंतर, त्यानंतर चाळीस वर्षे देशाला स्वास्थ्य लाभले (शास्ते ३:११). अथनिएलच्या कार्यामुळे इस्राएलला शांतता आणि विश्रांतीचा काळ लाभला, ज्यामुळे लोकांना देवाशी पुन्हा नाते जोडण्याची संधी मिळाली. अथनिएलच्या जीवनाने हे

सिद्ध केले की, देव आपल्या निवडलेल्या व्यक्तीद्वारे आपल्या लोकांना कसे वाचवतो आणि त्यांना शांतता प्रदान करतो, जरी लोक वारंवार त्याचे उल्लंघन करत असले तरीही.

१.३ अथनिएलच्या निवडीमागे देवाचे उद्देश

अथनिएलला शास्ता म्हणून निवडण्यामागे देवाचे अनेक उद्देश होते:

- **दास्यातून सुटका:** इस्राएल लोकांनी केलेल्या पापांमुळे त्यांना आलेल्या परकीय दास्यातून त्यांना सोडवणे हा देवाचा तात्काळ उद्देश होता (शास्ते ३:७-९).
- **देवाची विश्वासूपणा प्रकट करणे:** जरी इस्राएल लोकांनी वारंवार देवाचा त्याग केला, तरी त्यांची आरोळी ऐकून त्यांना मदत करणे, हे देवाच्या आपल्या कराराशी असलेल्या विश्वासूपणाचे आणि अढळ दयेचे प्रदर्शन होते (शास्ते ३:९).
- **शांतता प्रस्थापित करणे:** अथनिएलच्या विजयानंतर ४० वर्षांची शांतता लाभली, ज्यामुळे लोकांना देवाच्या कृपेखाली सुरक्षितपणे जगता आले (शास्ते ३:११).
- **देवाच्या आत्म्याचे कार्य दाखवणे:** अथनिएलवर परमेश्वराचा आत्मा उतरला, हे दाखवते की देव आपल्या कार्य करण्यासाठी केवळ मानवी क्षमतेवर अवलंबून नसतो, तर तो आपल्या आत्म्याच्या सामर्थ्याने कार्य करतो (शास्ते ३:१०).
- **शास्त्यांचे चक्र सुरू करणे:** अथनिएलच्या कार्यकाळातून शास्त्यांचे दुष्टचक्र सुरू झाले, जे इस्राएलला भविष्यात अनेक वेळा अनुभवायला मिळाले, ज्यामुळे त्यांना सतत देवाच्या दयेची आणि हस्तक्षेपाची गरज होती हे स्पष्ट झाले.

२. शास्ता एहूद: डावखुऱ्या हाताचा शूरवीर

एहूद हा शास्ते पुस्तकातील दुसरा महत्वाचा शास्ता, ज्याने आपल्या अनोख्या कौशल्याने आणि धूर्तपणाने इस्राएलला एका मोठ्या संकटातून वाचवले. त्याच्या कथा देवाने आपल्या उद्देशांसाठी अनपेक्षित व्यक्ती आणि पद्धती कशा वापरल्या याची साक्ष देतात.

२.१ एहूदची निवड

अथनिएलच्या मृत्यूनंतर चाळीस वर्षांची शांतता संपल्यावर, पुन्हा इस्राएल लोक परमेश्वराच्या दृष्टीने वाईट ते करू लागले (शास्ते ३:१२). त्यांच्या या अवज्ञेमुळे, त्यांनी परमेश्वराच्या

दृष्टीने वाईट ते केले म्हणून परमेश्वराने मवाबाचा राजा एग्लोन ह्याचे इस्राएलावर वर्चस्व स्थापले (शास्ते ३:१२). एग्लोन हा केवळ मवाबाचा राजा नव्हता, तर त्याने अम्मोनी व अमालेकी ह्यांना आपल्याबरोबर घेऊन इस्राएलावर चाल केली आणि त्यांना पराभूत करून खजुरीचे नगर हस्तगत केले (शास्ते ३:१३). यामुळे, इस्राएल लोकांनी मवाबाचा राजा एग्लोन ह्याचे अठरा वर्षे दास्य केले (शास्ते ३:१४). इस्राएल लोकांच्या या अठरा वर्षांच्या दीर्घ दास्यातून सुटका मिळवण्यासाठी, जेव्हा इस्राएल लोकांनी परमेश्वराचा धावा केला, तेव्हा परमेश्वराने गेराचा मुलगा एहूद ह्याला त्यांना सोडवणारा म्हणून उभे केले; तो बन्यामिनी असून डावखुरा होता (शास्ते ३:१५). एहूदची निवड ही देवाच्या अद्भुत योजनेचा भाग होती, जिथे त्याने एका डावखुऱ्या व्यक्तीला इस्राएलच्या सुटकेसाठी निवडले, जे त्या काळासाठी अनपेक्षित होते.

२.२ एहूदचे कार्य

एहूदचे कार्य केवळ युद्धात सामर्थ्य दाखवणे नव्हते, तर त्यात धूर्तपणा, धैर्य आणि योग्य वेळेची प्रतीक्षा करणे यांचा समावेश होता. एहूदने आपले अनोखे वैशिष्ट्य वापरले. एहूदने हातभर लांब दुधारी तलवार आपल्यासाठी बनवून आपल्या कपड्याखाली उजव्या बाजूला लटकवली (शास्ते ३:१६). त्याने राजा एग्लोनकडे नजराणा घेऊन जाण्याचा बहाणा केला. एग्लोन हा फार लठ्ठ होता (शास्ते ३:१७). नजराणा दिल्यानंतर, एहूद आपल्या माणसांना परत पाठवून राजा एग्लोनला एकांतात भेटला आणि म्हणाला, “मी आपणासाठी देवाचा संदेश आणला आहे,” (शास्ते ३:२०). मग, एहूदाने आपल्या डाव्या हाताने उजव्या मांडीवरली तलवार उपसून त्याच्या पोटात खुपसली; पात्याबरोबर मूठही आत गेली आणि चरबीत रुतून बसली. त्याने त्याच्या पोटातून तलवार काढली नाही; ती पार्श्वभागी निघाली होती (शास्ते ३:२१-२२). या धाडसी कृतीनंतर, एहूदने एग्लोनच्या हवेशीर माडीतून सुरक्षितपणे पळ काढला (शास्ते ३:२३-२५). नंतर त्याने एफ्राइमाच्या डोंगराळ प्रदेशात रणशिंग फुंकले (शास्ते ३:२७) आणि इस्राएल लोकांना मवाबांविरुद्ध लढण्यासाठी एकत्र केले. त्यांनी यार्देन नदीचे घाट ताब्यात घेतले आणि मवाबातले जवळजवळ दहा हजार पुरुष ठार मारले; ते सगळे धष्टपुष्ट व शूरवीर होते; त्यांच्यातला एकही वाचला नाही (शास्ते ३:२८-२९). अशा प्रकारे मवाब त्या दिवशी इस्राएलाच्या काबूत आला. ह्यानंतर देशाला ऐंशी वर्षे स्वास्थ्य लाभले (शास्ते ३:३०). एहूदच्या कार्यामुळे इस्राएलला दीर्घकाळ शांतता मिळाली.

२.३ एहूदच्या निवडीमागे देवाचे उद्देश

एहूदला शास्ता म्हणून निवडण्यामागे देवाचे अनेक उद्देश होते:

- **दीर्घकाळ चाललेल्या दास्यातून सुटका:** एग्लोनच्या अठरा वर्षांच्या जुलुमी राजवटीतून इस्राएलला मुक्त करणे हा देवाचा मुख्य उद्देश होता (शास्ते ३:१४-१५).
- **अनपेक्षित मार्गाचा उपयोग:** देवाने एका डावखुऱ्या व्यक्तीला आणि एका गुप्त योजनेचा वापर केला, हे दाखवते की देव आपल्या उद्देशांसाठी मानवी अपेक्षांच्या पलीकडील मार्गांचा वापर करू शकतो (शास्ते ३:१५-२२).
- **देवाचा न्याय प्रकट करणे:** एग्लोनच्या क्रूर राजवटीचा अंत करून, देवाने आपल्या लोकांवर अन्याय करणाऱ्यांचा न्याय केला (शास्ते ३:१७-२२).
- **दूरगामी शांतता:** एहूदच्या विजयानंतर देशाला ऐंशी वर्षांची अभूतपूर्व शांतता लाभली, जी देवाच्या कृपेचा आणि आशीर्वादाचा परिणाम होता (शास्ते ३:३०).
- **इस्राएलला देवाकडे वळण्याची संधी:** या शांततेच्या काळात इस्राएलला आपल्या पापांचा विचार करण्याची आणि देवाशी पुन्हा नाते जोडण्याची संधी मिळाली.

३. शास्ता शमगर: एकट्याच्या सामर्थ्याने मिळालेला विजय

शमगर हा शास्ते पुस्तकातील तिसरा शास्ता आहे, ज्याची कथा खूप संक्षिप्त असली तरी ती देवाच्या सामर्थ्याचे आणि तो सामान्य व्यक्तींना असामान्य कार्ये करण्यासाठी कसे वापरतो याचे शक्तिशाली उदाहरण आहे.

३.१ शमगारची निवड

शास्ते एहूदच्या मृत्यूनंतर, इस्राएल लोक पुन्हा आध्यात्मिकदृष्ट्या भरकटले असण्याची शक्यता आहे. शमगरची निवड कोणत्या विशिष्ट दास्यातून झाली हे स्पष्ट नमूद केलेले नाही, परंतु त्याच्या कृतीतून तो पलिष्ट्यांकडून इस्राएलला होणाऱ्या त्रासातून सुटका करणारा म्हणून उदयास आला. **एहूदनंतर अनाथाचा मुलगा शमगार हा पुढे आला** (शास्ते ३:३१). त्याची निवड ही त्वरित आणि थेट कृतीसाठी होती, जिथे त्याला मोठ्या सैन्याचे नेतृत्व करण्याऐवजी वैयक्तिक सामर्थ्य आणि धाडस दाखवायचे होते. त्याची निवड देवाने अशा वेळी केली, जेव्हा त्याला शत्रूपासून त्वरित आणि प्रभावी बचावाची गरज होती, अगदी एकाच व्यक्तीच्या माध्यमातून का होईना.

3.2 शमगारचे कार्य

शमगारचे कार्य अतिशय धाडसी आणि लक्षणीय होते. त्याचे शस्त्र एक असामान्य होते - **बैलाच्या पराणीने** (शास्ते ३:३१). हे एक सामान्य शेतीचे साधन होते, जे शत्रूंशी लढण्यासाठी वापरले जाईल अशी कोणी कल्पना केली नसेल. तरीही, **त्याने सहाशे पलिष्ट्यांना बैलाच्या पराणीने जिवे मारले** (शास्ते ३:३१). हे एक आश्चर्यकारक कृत्य होते, जे मानवी सामर्थ्याच्या पलीकडचे होते. या कृतीमुळे, **अशा प्रकारे त्यानेही इस्राएलाची सुटका केली** (शास्ते ३:३१). शमगारचे कार्य हे सिद्ध करते की, देव आपल्या उद्देशांसाठी कोणत्याही व्यक्तीला, अगदी साध्या आणि अनपेक्षित साधनांचा वापर करूनही, किती मोठे विजय मिळवून देऊ शकतो. त्याचे कार्य इस्राएलला पलिष्ट्यांविरुद्ध एक तात्पुरता परंतु महत्त्वपूर्ण दिलासा होता.

3.3 शमगारच्या निवडीमागे देवाचे उद्देश

शमगारला शास्ता म्हणून निवडण्यामागे देवाचे उद्देश स्पष्ट आहेत, जरी त्याची कथा संक्षिप्त आहे:

- **तात्काळ बचाव:** शमगारचे कार्य पलिष्ट्यांकडून इस्राएलला होणाऱ्या तात्काळ धोक्यातून किंवा त्रासातून बचाव करणे हे होते (शास्ते ३:३१).
- **देवाच्या सामर्थ्याचे प्रदर्शन:** एका व्यक्तीने, एका सामान्य शेतीच्या साधनाने, सहाशे शत्रूंना ठार मारणे हे देवाच्या अद्भुत सामर्थ्याचे आणि हस्तक्षेपाचे स्पष्ट प्रदर्शन होते. हे दाखवते की देव विजयासाठी मोठ्या सैन्यावर किंवा पारंपरिक शस्त्रांवर अवलंबून नसतो.
- **आशा आणि धैर्य वाढवणे:** अशा परिस्थितीत, शमगारसारख्या व्यक्तीच्या विजयाने इस्राएल लोकांमध्ये आशा आणि धैर्य निर्माण केले असेल, की देव अजूनही त्यांच्याबरोबर आहे आणि त्यांना वाचवू शकतो.
- **विश्वासूपणा दर्शवणे:** जरी इस्राएलने वारंवार देवाचा त्याग केला तरी, देव अजूनही त्यांच्या आरोग्या ऐकून त्यांना मदत करत होता, हे त्याच्या विश्वासूपणाचे प्रतीक आहे.

शास्ते पुस्तकातील प्रमुख शास्ते: निवड, कार्य आणि देवाचे उद्देश (भाग २)

यापूर्वी आपण शास्ते पुस्तकातील पहिले तीन शास्ते - अथनिएल, एहूद आणि शमगार - यांच्या निवड, कार्य आणि देवाचे उद्देश यांचा सखोल अभ्यास केला. आता आपण या

मालिकेतील पुढील महत्वाच्या शास्त्यांची, म्हणजेच दबोरा, गिदोन, तोला, याईर आणि यिप्था यांच्या कथा आणि त्यांच्या जीवनातील देवाच्या हस्तक्षेपाचे महत्त्व पाहू. या प्रत्येक शास्त्याच्या जीवनातून इस्राएलच्या इतिहासातील एका विशिष्ट टप्प्यावर देवाचा विश्वासूपणा आणि त्याची कृपा कशी प्रकट झाली, हे स्पष्ट होते.

४. शास्ता दबोरा: संदेष्ट्री आणि धैर्याची प्रतीक

दबोरा ही शास्ते पुस्तकातील एक अद्वितीय आणि प्रभावी व्यक्तिमत्व आहे. ती केवळ शास्ताच नव्हे, तर एक संदेष्ट्री होती, जिने इस्राएलच्या लोकांना त्यांच्या अधःपतनाच्या काळात देवाचा मार्ग दाखवला आणि त्यांना विजयाकडे नेले.

४.१ दबोराची निवड

एहूदच्या नेतृत्वाखाली मिळालेल्या ऐंशी वर्षांच्या शांततेनंतर, एहूद मृत्यू पावल्यावर इस्राएल लोकांनी परमेश्वराच्या दृष्टीने वाईट ते पुन्हा केले (शास्ते ४:१). त्यांच्या या पापांमुळे, परमेश्वराने याबीन नावाचा कनानाचा राजा जो हासोरात राज्य करत होता त्याच्या हाती त्यांना दिले; त्याचा सेनापती सीसरा हा हरोशेथ-गोयीम येथे राहत असे. त्याच्याकडे नऊशे लोखंडी रथ असून त्याने वीस वर्षे इस्राएल लोकांचा अनन्वित छळ केला, म्हणून त्यांनी परमेश्वराचा धावा केला (शास्ते ४:२-३). याच काळात, लप्पिदोथाची बायको दबोरा संदेष्ट्री ही इस्राएलाचा न्यायनिवाडा करत असे (शास्ते ४:४). ती एफ्राइमाच्या डोंगराळ प्रदेशात रामा व बेथेल ह्यांच्या दरम्यान असलेल्या दबोरेच्या खजुरीखाली बसून न्यायनिवाडा करत असे, जिथे इस्राएल लोक तिच्याकडे न्यायनिवाड्यासाठी येत असत (शास्ते ४:५). देवाने दबोराला केवळ न्यायनिवाड्यासाठीच नव्हे, तर इस्राएलला कनानींच्या दास्यातून सोडवण्यासाठीही निवडले. तिने अबीनवामाचा मुलगा बाराक ह्याला केदेश-नफताली येथून बोलावून आणले आणि त्याला परमेश्वराची आज्ञा दिली: “तू नफताली व जबुलून ह्यांच्यातले दहा हजार पुरुष बरोबर घेऊन ताबोर डोंगराकडे कूच करून जा अशी आज्ञा इस्राएलाचा देव परमेश्वर ह्याने तुला केली आहे ना?” (शास्ते ४:६). बाराकने तिला आपल्या बरोबर येण्याची अट घातल्यावर, दबोराने धीराने स्वीकारले आणि भविष्यवाणी केली की, “मी तुझ्याबरोबर अवश्य येईन, पण ह्या तुझ्या

स्वारीत तुझी प्रतिष्ठा होणार नाही, कारण परमेश्वर सीसरा ह्याला एका स्त्रीच्या हाती देणार आहे” (शास्ते ४:८-९). दबोराची निवड स्त्री असूनही, देवाच्या सार्वभौमत्वाचे आणि तो कोणालाही आपल्या उद्देशांसाठी कसे वापरू शकतो याचे एक उत्तम उदाहरण आहे.

४.२ दबोराचे कार्य

दबोरा आणि बाराक यांनी एकत्र मिळून इस्राएलसाठी एक मोठा विजय मिळवला. दबोराच्या मार्गदर्शनाखाली, बाराक व त्याच्या पाठोपाठ दहा हजार लोक ताबोर डोंगरावरून उतरले (शास्ते ४:१०). जेव्हा युद्ध सुरू झाले, तेव्हा दबोरा बाराकाला म्हणाली, “ऊठ, आजच परमेश्वराने सीसराला तुझ्या हाती दिले आहे; परमेश्वर तुझ्यापुढे निघाला आहे ना?” (शास्ते ४:१४). देवाच्या हस्तक्षेपाने, परमेश्वराने सीसरा, त्याचे सर्व रथ व सर्व सेना ह्यांचा बाराकासमोर तलवारीने धुव्वा उडवला (शास्ते ४:१५), ज्यामुळे सीसराला पायी पळून जावे लागले. या पराभवानंतर, सीसरा केनी हेबेर ह्याची बायको याएल हिच्या डेऱ्याकडे पळून गेला. याएलने त्याला आश्रय दिला, डेऱ्याची मेख आणि हातोडा हाती घेऊन, त्याच्या कानशिलात ती मेख ठोकली; ती आरपार जाऊन जमिनीत रुतली (शास्ते ४:१७-२२). अशा प्रकारे त्या दिवशी कनानाचा राजा याबीन ह्याचा देवाने इस्राएल लोकांपुढे धुव्वा उडवला (शास्ते ४:२३). या विजयानंतर, इस्राएल लोकांची सत्ता कनानाचा राजा याबीन ह्याच्यावर अधिकाधिक वाढत गेली व शेवटी त्यांनी कनानाचा राजा याबीन ह्याचा नाश केला (शास्ते ४:२४). दबोरा आणि बाराक यांनी या विजयाच्या स्मरणार्थ एक शक्तिशाली गीत गायले, ज्यात देवाचे सामर्थ्य, याएलचा पराक्रम आणि ज्या वंशांनी मदत केली नाही त्यांची निंदा केली होती (शास्ते अध्याय ५). या विजयानंतर, चाळीस वर्षे देशाला विसावा मिळाला (शास्ते ५:३१).

४.३ दबोराच्या निवडीमागे देवाचे उद्देश

दबोराला शास्ता म्हणून निवडण्यामागे देवाचे उद्देश बहुआयामी होते:

- **वीसहून अधिक वर्षांच्या दास्यातून सुटका:** कनानी राजा याबीनच्या क्रूर राजवटीतून इस्राएलला मुक्त करणे हा देवाचा तात्काळ उद्देश होता (शास्ते ४:२-३).
- **स्त्रीला सामर्थ्य देणे:** देवाने केवळ एका स्त्रीला (दबोरा) शास्ता म्हणून निवडले नाही, तर सीसराला वधही एका स्त्रीकडून (याएल) करवला. हे पुरुषांवर अवलंबून नसून देव आपल्या उद्देशांसाठी कोणालाही वापरू शकतो हे दर्शवते, अगदी त्या काळातील सामाजिक अपेक्षांविरुद्ध जाऊनही.

- **देवाच्या प्रत्यक्ष हस्तक्षेपाचे प्रदर्शन:** परमेश्वरानेच युद्धात शत्रूंचा धुव्वा उडवला, हे दाखवते की विजय मानवी सामर्थ्यावर किंवा संख्येवर नव्हे, तर देवाच्या हस्तक्षेपावर अवलंबून असतो (शास्ते ४:१४-१५).
- **आध्यात्मिक जागृती:** दबोरा, एक संदेष्टी असल्यामुळे, तिने लोकांना केवळ न्यायाने मार्गदर्शन केले नाही, तर त्यांना देवाच्या आज्ञा आणि उद्देशांची आठवण करून दिली, ज्यामुळे आध्यात्मिक जागृती झाली.
- **दीर्घकाळ चाललेली शांतता:** तिच्या नेतृत्वाखाली चाळीस वर्षांची शांतता लाभली, जी इस्राएलला पुन्हा देवाशी नाते जोडण्यासाठी आणि आत्मिक वाढीसाठी महत्त्वाची होती (शास्ते ५:३१).

५. शास्ता गिदोन: मोठ्या सामर्थ्याने निवडलेला नम्र सेवक

जिदोनाचे कार्य शास्ते ग्रंथातील सर्वात सविस्तर कार्य आहे. ती देवाच्या सामर्थ्यावर अवलंबून राहणे आणि मानवी दुर्बलतेतूनही देव कसे अद्भुत कार्य करतो हे दर्शवते.

५.१ गिदोनची निवड

दबोराच्या मृत्यूनंतर चाळीस वर्षांच्या शांततेनंतर, इस्राएल लोकांनी परमेश्वराच्या दृष्टीने वाईट ते पुन्हा केले (शास्ते ६:१). त्यांच्या या पापांमुळे, परमेश्वराने त्यांना मिद्यान्यांच्या हाती सात वर्षे दिले (शास्ते ६:१). मिद्यान्यांनी इस्राएल लोकांवर इतका मोठा जाच केला की, मिद्यान्यांमुळे इस्राएल लोकांनी आपल्यासाठी डोंगरातील बिळे, गुंफा व दुर्ग बांधले (शास्ते ६:२). मिद्यानी, अमालेकी आणि पूर्वकडील लोक पीक पेरणीनंतर येऊन, त्यांनी देशाचा विध्वंस केला आणि इस्राएलसाठी अन्न किंवा गुरेढोरे शिल्लक ठेवत नसत (शास्ते ६:३-६). या भयानक छळापासून सुटका मिळवण्यासाठी जेव्हा इस्राएल लोकांनी परमेश्वराचा धावा केला (शास्ते ६:७), तेव्हा देवाने त्यांच्याकडे एक संदेष्टा पाठवून त्यांच्या पापाची आठवण करून दिली (शास्ते ६:८-१०). यानंतर, परमेश्वराचा दूत अबीयेझरी योआशाच्या ओप्रा येथील बलूत वृक्षाखाली आला, योआशाचा मुलगा गिदोन हा मिद्यान्यांच्या तावडीतून गहू वाचवण्यासाठी द्राक्षमळ्यात लाकडी घणाने तांदूळ कांडत होता (शास्ते ६:११). परमेश्वराच्या दूताने त्याला, “अरे शूरवीरा, परमेश्वर तुझ्याबरोबर आहे,” असे म्हटले (शास्ते ६:१२). गिदोन सुरुवातीला संशयी आणि नम्र होता, त्याने परमेश्वराच्या अस्तित्वावर आणि मदतीवर प्रश्नचिन्ह उपस्थित केले (शास्ते ६:१३). परंतु, परमेश्वर त्याच्याकडे वळून म्हणाला, “तू

आपल्या सामर्थ्याने इस्राएलाला मिद्यान्यांच्या हातून सोडव; मी तुला पाठवत नाही काय?" (शास्ते ६:१४). गिदोनने देवाकडून खात्री मिळवण्यासाठी अनेकदा चिन्हे मागितली, जसे की वेदीवर अग्नी उतरवणे (शास्ते ६:१७-२२) आणि लोकर ओली व कोरडी होणे (शास्ते ६:३६-४०), ज्यावर देवाने त्याला प्रतिसाद दिला. देवाने गिदोनची निवड केली, जी त्याची नम्रता, शंका, आणि शेवटी देवावरचा विश्वास यातून प्रकट झाली.

५.२ गिदोनचे कार्य

गिदोनचे कार्य केवळ मिद्यान्यांचा पराभव करणे नव्हते, तर ते देवाच्या सामर्थ्यावर अवलंबून राहणे आणि त्याच्या योजनांवर विश्वास ठेवणे हे शिकवणारे होते. सुरुवातीला, गिदोनने आपल्या बापाची बआलाची वेदी पाडून टाकली आणि अशेराचे खांब तोडले (शास्ते ६:२५-३२), ज्यामुळे त्याची देवावरील निष्ठा प्रकट झाली. मिद्यान्यांशी लढण्यासाठी, गिदोनने सैन्य जमा केले, पण देवाने त्याला सांगितले की त्याचे सैन्य खूप मोठे आहे आणि विजयाचे श्रेय इस्राएल स्वतःला देतील. देवाने सैन्याची संख्या ३२,००० वरून १०,००० पर्यंत कमी केली (शास्ते ७:१-३). त्यानंतर, केवळ पाणी पिण्याच्या पद्धतीवरून देवाने सैन्य फक्त ३०० पुरुषांपर्यंत कमी केले (शास्ते ७:४-७). हे दाखवते की देव विजयासाठी संख्येवर नव्हे, तर आपल्या सामर्थ्यावर अवलंबून असतो. रात्रीच्या वेळी, देवाने गिदोनला मिद्यान्यांच्या छावणीत जाऊन त्यांचे बोलणे ऐकण्यास सांगितले, ज्यामुळे गिदोनचा आत्मविश्वास वाढला (शास्ते ७:९-१५). गिदोनने आपल्या ३०० पुरुषांना तीन गटांत विभागले आणि प्रत्येकाला रणशिंग, रिकामे घडे आणि त्यांत दिवे दिले (शास्ते ७:१६). त्यांनी मिद्यान्यांच्या छावणीभोवती मध्यरात्रीच्या वेळी रणशिंगे फुंकली आणि घडे फोडले. त्यांनी रणशिंगे तीनदा फुंकली आणि आपल्या डाव्या हातात दिवे व उजव्या हातात फुंकण्यासाठी रणशिंगे घेऊन ओरडले, "परमेश्वराची तलवार व गिदोनची तलवार!" (शास्ते ७:१९-२०). या गोंधळामुळे परमेश्वराने एकाची तलवार दुसऱ्याच्या विरुद्ध व सर्व छावणीत एकमेकांविरुद्ध उचलली (शास्ते ७:२२), ज्यामुळे मिद्यानी सैन्याने एकमेकांना ठार मारले आणि पळून गेले. गिदोन आणि त्याचे सैन्य यांनी मिद्यानी सरदार ओरेब व जेएब यांचा पाठलाग करून त्यांना ठार केले (शास्ते ७:२३-२५). तसेच मिद्यानी राजे जेबाह व झल्मुन्ना यांनाही ठार केले (शास्ते ८:४-२१). या विजयानंतर, इस्राएल लोक गिदोनला म्हणाले, "तू आम्हांवर राज्य कर; कारण तू आम्हांला मिद्यान्यांच्या तावडीतून सोडवले आहेस." पण गिदोन त्यांना म्हणाला, "मी तुमच्यावर राज्य करणार नाही, माझा मुलगाही तुमच्यावर राज्य करणार नाही; परमेश्वर तुमच्यावर राज्य करील" (शास्ते ८:२२-२३). त्याने राजा होण्यास नकार दिला, हे त्याच्या नम्रतेचे प्रतीक होते. परंतु, त्याने लोकांनी दिलेल्या सोन्यापासून एक एफोन बनवला, जो नंतर इस्राएलसाठी

मूर्तिपूजेचा पाश बनला (शास्ते ८:२४-२७). गिदोनला अनेक स्त्रिया आणि सत्तर मुलगे होते (शास्ते ८:३०). गिदोनच्या मृत्यूनंतर, देशाला चाळीस वर्षे शांतता मिळाली (शास्ते ८:२८).

५.३ गिदोनच्या निवडीमागे देवाचे उद्देश

गिदोनला शास्ता म्हणून निवडण्यामागे देवाचे उद्देश खूप सखोल होते:

- **मिद्यानींच्या भयानक दास्यातून सुटका:** इस्राएलला मिद्यान्यांकडून होणाऱ्या अभूतपूर्व छळापासून मुक्त करणे हा देवाचा तात्काळ उद्देश होता (शास्ते ६:१-६).
- **देवावर अवलंबून राहणे शिकवणे:** गिदोनच्या सैन्याची संख्या कमी करून, देवाने इस्राएलला हे शिकवले की विजय मानवी सामर्थ्यावर किंवा संख्येवर नव्हे, तर केवळ देवाच्या सामर्थ्यावर अवलंबून असतो (शास्ते ७:२, ७).
- **देवाचा गौरव करणे:** ३०० लोकांकडून मिद्यान्यांच्या मोठ्या सैन्याचा पराभव करून, देवाने आपले सामर्थ्य आणि गौरव प्रकट केला, ज्यामुळे लोकांना कळले की 'परमेश्वर लढतो' (शास्ते ७:२, २०).
- **शांतता प्रस्थापित करणे:** गिदोनच्या नेतृत्वाखाली चाळीस वर्षांची शांतता लाभली, ज्यामुळे इस्राएलला आध्यात्मिक आणि सामाजिक पुनर्बांधणीची संधी मिळाली (शास्ते ८:२८).
- **नेतृत्वाची मर्यादा दर्शवणे:** गिदोनने राजा होण्यास नकार दिला तरी, त्याने बनवलेला एफोन नंतर इस्राएलच्या पापाचे कारण बनला (शास्ते ८:२७), जे दाखवते की मानवी नेतृत्व कितीही चांगले असले तरी ते अपूर्ण आहे आणि लोकांना एका नीतिमान राजाची गरज आहे.

६. शास्ता तोला: शांतता आणि न्याय प्रदान करणारा

तोला हा शास्त्यांच्या पुस्तकात संक्षिप्तपणे उल्लेख केलेला एक शास्ता आहे, परंतु त्याच्या काळाने इस्राएलला काही काळ शांतता आणि स्थैर्य दिले.

६.१ तोलाची निवड

गिदोनच्या मृत्यूनंतर, त्याच्या मुलाने, अबीमेलेखने, स्वतःला राजा म्हणून स्थापित केले आणि इस्राएलवर राज्य केले, ज्यामुळे मोठा गोंधळ आणि रक्तपात झाला (शास्ते ९). अबीमेलेखच्या मृत्यूनंतरच्या अशांततेच्या काळात, अबीमेलेख मेल्यावर तोलाई, पुआचा मुलगा, दोदोचा नातू, याला इस्राएलला सोडवण्यासाठी परमेश्वराने उभे केले; तो इस्राएलला

असून सामिर येथे राहत असे (शास्ते १०:१). तोलची निवड ही इस्राएलमधील अंतर्गत गोंधळ आणि अराजक कमी करण्यासाठी देवाचा प्रतिसाद होता, जिथे त्याला लोकांना पुन्हा व्यवस्थेत आणायचे होते. तो देवाने उभा केलेला शास्ता होता, जो त्याच्या हेतूसाठी निवडला गेला.

६.२ तोलाचे कार्य

तोलाचे कार्य मुख्यत्वे न्यायनिवाडा आणि इस्राएलला स्थैर्य प्रदान करणे हे होते. त्याने मोठे युद्ध जिंकल्याचा किंवा शत्रूंना हरवल्याचा उल्लेख नाही, परंतु त्याचा प्रभाव शांतता आणि व्यवस्थीकरणावर होता. त्याने तेवीस वर्षे इस्राएलाचा न्यायनिवाडा केला; नंतर तो मरण पावला व सामिर येथे त्याला पुरण्यात आले (शास्ते १०:२). 'न्यायनिवाडा करणे' याचा अर्थ केवळ कायदेशीर वाद मिटवणे नव्हे, तर लोकांना देवाच्या इच्छेनुसार मार्गदर्शन करणे आणि त्यांना व्यवस्थित ठेवणे असाही असू शकतो. त्याच्या दीर्घकाळच्या कार्याने इस्राएलला शांततापूर्ण आणि सुरक्षित कालावधी दिला.

६.३ तोलाच्या निवडीमागे देवाचे उद्देश

तोलाला शास्ता म्हणून निवडण्यामागे देवाचे उद्देश खालीलप्रमाणे होते:

- **शांतता आणि स्थैर्य राखणे:** गिदोनच्या कुटुंबातील अंतर्गत गोंधळानंतर आणि अबीमेलेखच्या जुलमी राजवटीनंतर इस्राएलमध्ये शांतता आणि व्यवस्था प्रस्थापित करणे हा देवाचा उद्देश होता.
- **देवाचा विश्वासूपणा दर्शवणे:** जरी इस्राएल सतत पाप करत होते, तरी देवाने त्यांना पूर्णपणे सोडून दिले नाही, तर तो न्यायनिवाडा करण्यासाठी शास्ते उभे करत राहिला, ज्यामुळे त्याचा विश्वासूपणा सिद्ध झाला.
- **पुढील मोठ्या संघर्षाची तयारी:** शांततेच्या या काळात लोकांना आध्यात्मिकदृष्ट्या तयार करणे आणि त्यांना देवाच्या आज्ञापालनाकडे वळवण्यासाठी संधी देणे.

७. शास्ता याईर: समृद्धी आणि वंशाचे प्रतीक

याईर हा तोलाच्या पाठोपाठ आलेला एक शास्ता आहे, ज्याचा उल्लेखही संक्षिप्तपणे केला गेला आहे. त्याच्या वर्णनावरून त्याच्या नेतृत्वाखालील समृद्धी आणि स्थिरता स्पष्ट होते.

७.१ याईरची निवड

तोलाच्या मृत्यूनंतर, त्याच्यानंतर गिलादी याईर पुढे आला; त्याने बावीस वर्षे इस्राएलाचा न्यायनिवाडा केला (शास्ते १०:३). याईरची निवड हे दाखवते की देव इस्राएलला केवळ लष्करी विजयासाठीच शास्ते देत नव्हता, तर त्यांना सामाजिक आणि राजकीय स्थैर्य देण्यासाठीही नेतृत्वाची आवश्यकता होती. 'गिलादी' असल्यामुळे, तो यार्दन नदीच्या पूर्वकडील प्रदेशात राहणाऱ्या लोकांसाठी शास्ता होता, जिथे भविष्यात मोठा संघर्ष होणार होता.

७.२ याईरचे कार्य

याईरचे कार्य त्याच्या वैयक्तिक समृद्धी आणि प्रभावाने वैशिष्ट्यीकृत आहे. त्याला तीस मुलगे होते व ते तीस गाढवांवर बसत असत आणि त्यांची तीस गावे होती (शास्ते १०:४). तीस मुलगे तीस गाढवांवर बसून प्रवास करत असणे आणि तीस गावांवर नियंत्रण असणे हे त्याच्या मोठ्या प्रभावाचे आणि समृद्धीचे लक्षण आहे. हे त्याच्या नेतृत्वाखालील शांतता आणि सुरक्षिततेचा काळ दर्शवते, जिथे त्याचे कुटुंब विस्तारले आणि त्याला मोठ्या प्रमाणावर ओळख मिळाली. त्याने बावीस वर्षे इस्राएलाचा न्यायनिवाडा केला; नंतर तो मरण पावला व कामोन येथे त्याला पुरण्यात आले (शास्ते १०:५). याईरच्या दीर्घकाळाच्या कार्यकाळामुळे देशाला दीर्घकाळ स्थैर्य मिळाले.

७.३ याईरच्या निवडीमागे देवाचे उद्देश

याईरला शास्ता म्हणून निवडण्यामागे देवाचे उद्देश खालीलप्रमाणे होते:

- **सामाजिक आणि राजकीय स्थैर्य प्रदान करणे:** याईरच्या नेतृत्वाखाली, इस्राएलला एक स्थिर कालावधी मिळाला, जिथे लोकांना आपले जीवन व्यवस्थितपणे जगता आले.
- **नेतृत्वाची निरंतरता:** तोलाच्या मृत्यूनंतर, देवाने याईरला उभे केले, ज्यामुळे शास्त्यांच्या परंपरेची निरंतरता राखली गेली आणि लोकांना मार्गदर्शन मिळत राहिले.
- **संपन्नतेचे प्रदर्शन:** त्याच्याकडे तीस मुलगे, तीस गाढवे आणि तीस गावे असणे हे त्याच्या प्रभावाचे आणि देवाच्या आशीर्वादाचे प्रतीक होते, जे शांततेच्या काळात शक्य झाले.
- **भविष्यातील संघर्षासाठी तयारी:** जरी त्याच्या काळात शांतता होती, तरी त्याच्या नंतरच्या काळात येणाऱ्या मोठ्या संघर्षासाठी लोकांना तयार करणे हा देवाचा अप्रत्यक्ष उद्देश असू शकतो.

८. शास्ता इफ्ताहा: प्रतिज्ञा आणि पराक्रमाची वेदनादायक कथा

इफ्ताहची कथा ही शास्ते पुस्तकातील एक हृदयद्रावक आणि जटिल कथा आहे, जी देवाच्या अद्भुत सुटकेचे, मानवी प्रतिज्ञांच्या गंभीर परिणामांचे आणि अंतर्गत संघर्षाचे चित्रण करते.

८.१ इफ्ताहाची निवड

याईरच्या मृत्यूनंतर, मग इस्राएल लोकांनी पुन्हा परमेश्वराच्या दृष्टीने वाईट ते केले आणि बआल, अष्टारोथ, अरामाचे, सीदोनाचे, मवाबाचे, अम्मोनीचे व पलिष्ट्यांचे देव ह्यांची सेवा केली; त्यांनी परमेश्वराला सोडून दिले व त्याची सेवा केली नाही (शास्ते १०:६). या अनेक देवांच्या पूजेमुळे, इस्राएलावर परमेश्वराचा कोप भडकला आणि त्याने त्यांना पलिष्ट्यांच्या व अम्मोनींच्या हाती दिले (शास्ते १०:७). विशेषतः, अठरा वर्षे त्यांनी यार्दनेपलीकडील गिलाद देशातील अमोरींच्या प्रदेशात राहणाऱ्या सगळ्या इस्राएल लोकांना त्रास दिला (शास्ते १०:८). या प्रचंड जाचातून सुटका मिळवण्यासाठी, इस्राएल लोकांनी परमेश्वराला सांगितले, “आम्ही पाप केले आहे; तुला योग्य वाटेल तसे तू आम्हांला कर; पण केवळ आजच्या दिवशी आम्हांला सोडव.” (शास्ते १०:१५). तेव्हा त्यांनी आपल्यातून परकीय देव दूर केले आणि परमेश्वराची सेवा केली; परमेश्वराला इस्राएल लोकांचा क्लेश सहन होईना (शास्ते १०:१६). या परिस्थितीत, इफ्ताहा हा गिलादी असून शूरवीर होता (शास्ते ११:१). तो जारिणीचा मुलगा होता, त्यामुळे त्याच्या भावांनी त्याला त्यांच्या वडिलांच्या वतनापासून घालवून दिले होते (शास्ते ११:१-२). इफ्ताहाने मग रिकामटेकड्या लोकांना जमा केले आणि तो त्यांच्या टोळीचा सरदार बनला (शास्ते ११:३). अम्मोनी लोकांशी युद्धाची वेळ आल्यावर, गिलादच्या वडिलांनी इफ्ताहाकडे मदत मागितली, “अम्मोनी लोकांशी लढण्यासाठी तू आमचा सेनापती हो” (शास्ते ११:५-६). इफ्ताहाने सुरुवातीला नकार दिला, पण त्यांनी पुन्हा विनंती केल्यावर तो सहमत झाला आणि गिलादचे वडीलजन इफ्ताहाला आपल्याबरोबर आणण्यासाठी टोब देशात गेले (शास्ते ११:७-८). इफ्ताहाने त्यांच्यासमोर एक अट ठेवली: “मी तुमच्याबरोबर गेलो आणि परमेश्वराने त्यांना माझ्या हाती दिले तर मी तुमच्यावर मुख्याधिकारी म्हणून राहीन काय?” (शास्ते ११:९). गिलादी लोकांनी ही अट स्वीकारली आणि इफ्ताहा मिसपे येथे परमेश्वरासमोर आपले सर्व शब्द बोलला (शास्ते ११:१०-११). याप्रकारे, देवाने एका बहिष्कृत व्यक्तीला आपल्या लोकांची सुटका करण्यासाठी निवडले आणि तेव्हा परमेश्वराचा आत्मा इफ्ताहावर उतरला (शास्ते ११:२९).

८.२ इफ्ताहाचे कार्य

इफ्ताहाचे कार्य त्याच्या शौर्य, दूरदृष्टी आणि एका दुखद वैयक्तिक प्रतिज्ञेने होते. त्याने अम्मोनींच्या राजाशी शांततेचा मार्ग शोधण्याचा प्रयत्न केला. त्याने त्यांना इस्राएलचा इतिहास आणि देवाने त्यांना दिलेल्या जमिनीबद्दल आठवण करून दिली, परंतु अम्मोनी राजाने ऐकले नाही (शास्ते ११:१२-२८). जेव्हा युद्ध अपरिहार्य झाले, तेव्हा इफ्ताहा ने देवाला एक प्रतिज्ञा केली: “तू खरोखर अम्मोनींना माझ्या हाती देशील तर मी अम्मोनींच्या हातून परत येईन तेव्हा माझ्या घरातून जो कोणी मला सामोरा येईल तो परमेश्वराला अर्पण केला जाईल” (शास्ते ११:३०-३१). देवाने त्याच्या प्रार्थना ऐकल्या आणि इफ्ताहाने अम्मोनींना फार मोठ्या पराभवाने हरवले (शास्ते ११:३३). मात्र, विजयानंतर घरी परतल्यावर, त्याची एकुलती एक मुलगी ढोल व नृत्याने त्याला सामोरी आली (शास्ते ११:३४). इफ्ताहा आपल्या प्रतिज्ञेमुळे अतिशय दुःखी झाला, पण त्याने ती पूर्ण करण्याचे वचन दिले. त्याच्या मुलीने दोन महिने आपल्या कुमारीपणाबद्दल शोक करण्याची परवानगी मागितली (शास्ते ११:३५-३८). दोन महिन्यांनंतर ती आपल्या बापाकडे परतली. तेव्हा नवस केल्याप्रमाणे त्याने तिच्याबाबत केले. (शास्ते ११:३९). यानंतर, एफ्राइमाच्या लोकांनी इफ्ताहावर राग व्यक्त केला की त्यांना युद्धात बोलावले नाही (शास्ते १२:१). यामुळे त्यांच्यात मोठा संघर्ष झाला, जिथे इफ्ताहाच्या गिलादी लोकांनी यार्दन नदीच्या घाटांवर कब्जा केला आणि एफ्राइमाच्या लोकांना ओळखण्यासाठी “शब्बोलेथ ” या शब्दाचा उच्चार करण्यास सांगितले. ज्यांना उच्चार करता आला नाही, त्यांना ठार मारले गेले. त्यांनी एफ्राइमातले बेचाळीस हजार लोक मारले (शास्ते १२:६). इफ्ताहाने सहा वर्षे इस्राएलचा न्यायनिवाडा केला; नंतर तो मरण पावला व गिलादातल्या नगरात त्याला पुरण्यात आले (शास्ते १२:७).

८.३ इफ्ताहाच्या निवडीमागे देवाचे उद्देश

इफ्ताहाला शास्ता म्हणून निवडण्यामागे देवाचे अनेक उद्देश होते:

- **अम्मोनींच्या दीर्घकाळाच्या दास्यातून सुटका:** इस्राएलला अम्मोनी आणि पलिष्ट्यांच्या जाचातून वाचवणे हा देवाचा तात्काळ उद्देश होता, कारण लोक त्यांच्या पापांचा पश्चात्ताप करत होते (शास्ते १०:१५-१६).
- **देवाचा विश्वासूपणा आणि दया:** जरी इस्राएलने पुन्हा पाप केले, तरी देवाचे अंतःकरण त्यांच्या दुःखाला द्रवले आणि त्याने त्यांना सोडवण्यासाठी एक शास्ता उभा केला (शास्ते १०:१६).

- **अनागोंदीतून नेतृत्व निर्माण करणे:** इफताहा हा बहिष्कृत असला तरी, देवाने त्याला त्याच्या लोकांचे नेतृत्व करण्यासाठी निवडले, हे दाखवते की देव मानवी मूल्यांवर नव्हे, तर आपल्या इच्छेनुसार निवड करतो.
- **प्रतिज्ञांच्या गंभीर परिणामांची शिकवण:** इफताहाची दुःखद प्रतिज्ञा आणि तिचा परिणाम हे लोकांना शिकवते की देवाला दिलेल्या प्रतिज्ञा गंभीरपणे घ्याव्यात आणि विचारपूर्वक कराव्यात.
- **इस्राएलमधील अंतर्गत विभाजनाचे प्रदर्शन:** एफ्राइमा आणि गिलाद यांच्यातील संघर्षामुळे इस्राएलमध्ये किती फूट पडली होती हे उघड झाले, ज्यामुळे त्यांना एकत्र येऊन एका राजाची गरज होती हे स्पष्ट झाले.

या शास्त्रांच्या कथांमधून, आपण पाहतो की देव कसे त्याच्या लोकांच्या गरजेनुसार वेगवेगळे नेते उभे करतो - कधी संदेष्टी, कधी शूरवीर योद्धा, तर कधी शांतता आणि स्थैर्य आणणारा प्रशासक. या कथा इस्राएलच्या सततच्या पापांच्या चक्रातही देवाच्या अढळ विश्वासूपणाचे आणि दयेचे प्रदर्शन करतात, जो आपल्या लोकांना कधीही पूर्णपणे सोडून देत नाही, तर त्यांना पश्चात्तापाकडे आणि आपल्याकडे परत येण्यासाठी मार्ग देतो.

९. शास्ता इब्सान: वंशावळीचा आणि सामाजिक स्थैर्याचा शास्ता

इफताहाच्या मृत्यूनंतर, इस्राएलला पुढील नेतृत्वाची गरज होती, आणि देवाने इब्सानला शास्ता म्हणून निवडले.

९.१ इब्सानची निवड

इफताहाच्या कार्यकाळानंतर, त्याच्यानंतर बेथलेहेमी इब्सान पुढे आला; त्याने सात वर्षे इस्राएलाचा न्यायनिवाडा केला (शास्ते १२:८). इब्सान ची निवड ही इस्राएलमध्ये शांतता आणि सामाजिक स्थैर्य राखण्यासाठी होती, विशेषतः इफताहाच्या नेतृत्वाखाली झालेल्या अंतर्गत संघर्षानंतर (एफ्राइम आणि गिलाद यांच्यातील युद्ध). तोल आणि यार्डरप्रमाणे, इब्सानच्या काळात कोणत्याही मोठ्या युद्धाचा उल्लेख नाही, परंतु त्याने न्यायनिवाडा करून समाजाला व्यवस्थित ठेवण्याचे कार्य केले.

९.२ इब्सानचे कार्य

इब्सानचे कार्य मुख्यत्वे सामाजिक आणि कौटुंबिक संबंधांवर केंद्रित होते. त्याला तीस मुलगे होते व तीस मुली होत्या. तीस मुली त्याने बाहेरच्या माणसांना दिल्या आणि बाहेरून तीस मुली आपल्या मुलांसाठी घेऊन आला (शास्ते १२:९). हे त्याच्या मोठ्या कुटुंबाचे आणि विविध वंशांशी वैवाहिक संबंध जोडण्याच्या त्याच्या प्रयत्नांचे प्रतीक आहे, जे शांततेच्या आणि एकजुटीच्या काळात शक्य होते. या कृतीने त्याने इस्राएलमधील वेगवेगळ्या कुळांमध्ये सलोखा आणि नातेसंबंध मजबूत केले असावेत. त्याने सात वर्षे इस्राएलाचा न्यायनिवाडा केला; नंतर तो मरण पावला व बेथलेहेम येथे त्याला पुरण्यात आले (शास्ते १२:१०). त्याच्या कार्यकाळामुळे देशाला एक शांततेचा आणि समृद्धीचा काळ लाभला.

९.३ इब्सानच्या निवडीमागे देवाचे उद्देश

इब्सानला शास्ता म्हणून निवडण्यामागे देवाचे उद्देश खालीलप्रमाणे होते:

- **सामाजिक शांतता आणि स्थैर्य प्रस्थापित करणे:** अंतर्गत संघर्षानंतर इस्राएलमध्ये शांतता आणि एकोपा टिकवून ठेवणे हा देवाचा मुख्य उद्देश होता.
- **आंतर-कुटुंब संबंध मजबूत करणे:** मुलींचे विवाह करणे आणि मुलांसाठी बाहेरून मुली आणणे यातून वंशावळीतील नातेसंबंध मजबूत करणे आणि समाजाला जोडणे हा उद्देश असावा.
- **न्यायनिवाड्याची परंपरा सुरू ठेवणे:** न्यायनिवाडा करून देवाच्या आज्ञा आणि न्यायाचे पालन सुनिश्चित करणे.

१०. शास्ता एलोन: शांत आणि दीर्घकालीन नेतृत्व

इब्सान नंतर एलोनने शास्ता म्हणून कार्य केले, ज्याचा उल्लेखही संक्षिप्तपणे केला आहे, परंतु त्याने देशाला दीर्घकाळ शांतता दिली.

१०.१ एलोनची निवड

इब्सानच्या मृत्यूनंतर, त्याच्यानंतर जबुलूनी एलोन पुढे आला; त्याने दहा वर्षे इस्राएलाचा न्यायनिवाडा केला (शास्ते १२:११). एलोनची निवड हे दाखवते की देव इस्राएलला

आवश्यकतेनुसार वेगवेगळ्या भागातून नेते उभे करत होता, ज्यामुळे संपूर्ण इस्राएलला नेतृत्वाचा अनुभव मिळत असे. जबुलूनी असल्यामुळे, तो उत्तर इस्राएलमधील लोकांना मार्गदर्शन करत होता.

१०.२ एलोनचे कार्य

एलोनचे कार्य मुख्यत्वे न्यायनिवाडा आणि देशाला व्यवस्था प्रदान करण्यापुरते मर्यादित होते. त्याने दहा वर्षे इस्राएलाचा न्यायनिवाडा केला; नंतर तो मरण पावला व जबुलूनातील अय्यालोन येथे त्याला पुरण्यात आले (शास्ते १२:१२). त्याच्या कार्यकाळात कोणतेही मोठे युद्ध किंवा संघर्ष नमूद केलेला नाही, ज्यामुळे त्याच्या नेतृत्वाखाली इस्राएलमध्ये तुलनेने शांतता होती हे सूचित होते. त्याच्या दीर्घकाळाच्या सेवेमुळे लोकांना स्थैर्य आणि सुरक्षिततेचा अनुभव मिळाला.

१०.३ एलोनच्या निवडीमागे देवाचे उद्देश

एलोनला शास्ता म्हणून निवडण्यामागे देवाचे उद्देश खालीलप्रमाणे होते:

- **निरंतर न्याय आणि मार्गदर्शन:** इस्राएलला नियमितपणे न्याय आणि देवाच्या नियमांनुसार मार्गदर्शन मिळत राहावे.
- **शांतता टिकवून ठेवणे:** दीर्घकाळापर्यंत शांतता टिकवून ठेवणे, ज्यामुळे देशाला स्वतःला पुन्हा संघटित करण्याची आणि देवाशी नाते मजबूत करण्याची संधी मिळाली.
- **देवाच्या व्यवस्थापनाची निरंतरता:** शास्त्रांच्या परंपरेची निरंतरता राखणे, जे लोकांना हे आठवण करून देत होते की देव त्यांच्या गरजा पूर्ण करण्यासाठी नेहमीच उपस्थित आहे.

११. शास्ता अब्दोन: समृद्धी आणि कौटुंबिक प्रभाव

एलोननंतर अब्दोनने शास्ता म्हणून कार्य केले, ज्याचे वर्णन त्याच्या मोठ्या कुटुंबाच्या आणि प्रभावाच्या संदर्भात केले आहे.

११.१ अब्दोनची निवड

एलोनच्या मृत्यूनंतर, त्याच्यानंतर हिलेलाचा मुलगा अब्दोन पुढे आला; तो पिराथोनी होता (शास्ते १२:१३). अब्दोनची निवड ही पुन्हा इस्राएलमध्ये न्याय आणि व्यवस्था प्रस्थापित करण्यासाठी होती, जी पिराथोन, एफ्राइमच्या डोंगराळ प्रदेशात स्थित होती, ज्यामुळे पश्चिम प्रदेशाला नेतृत्व मिळाले. त्याची निवड हे दाखवते की देव संपूर्ण देशाला वेगवेगळ्या भागातून नेतृत्वाने कसे सेवा देत होता.

११.२ अब्दोनचे कार्य

अब्दोनचे कार्य त्याच्या मोठ्या कुटुंबाच्या आणि त्यांच्या सामर्थ्याच्या संदर्भात वर्णन केले आहे. त्याला चाळीस मुलगे व तीस नातू होते; ते सत्तर गाढवांवर बसत असत (शास्ते १२:१४). सत्तर गाढवे हे त्याच्या कुटुंबाच्या मोठ्या संपत्तीचे आणि प्रभावाचे प्रतीक आहे. याचा अर्थ त्याचे कुटुंब खूप श्रीमंत आणि प्रतिष्ठित होते, ज्यामुळे त्याला लोकांवर प्रभाव टाकणे शक्य झाले. त्याने आठ वर्षे इस्राएलाचा न्यायनिवाडा केला; नंतर तो मरण पावला व एफ्राइम देशातील पिराथोन येथे अमालेक्यांच्या डोंगराळ प्रदेशात त्याला पुरण्यात आले (शास्ते १२:१५). त्याच्या नेतृत्वाखालील आठ वर्षांचा कालावधी शांत आणि स्थिर होता, ज्यामुळे इस्राएलला पुढे जाण्यासाठी मदत झाली.

१.३ अब्दोनच्या निवडीमागे देवाचे उद्देश

अब्दोनला शास्ता म्हणून निवडण्यामागे देवाचे उद्देश खालीलप्रमाणे होते:

- **नेतृत्वाची सातत्य:** शास्त्रांच्या माध्यमातून इस्राएलला निरंतर नेतृत्व प्रदान करणे.
- **सामाजिक आणि आर्थिक स्थैर्य:** त्याच्या मोठ्या आणि समृद्ध कुटुंबाच्या माध्यमातून सामाजिक व आर्थिक स्थैर्य राखणे.
- **देवाच्या आशीर्वादाचे प्रदर्शन:** त्याच्या कुटुंबाची मोठी संख्या आणि संपत्ती हे शांततेच्या आणि देवाच्या आशीर्वादाचे प्रतीक होते, जे देवाची आपल्या लोकांवरची कृपा दर्शवते.

१२. शास्ता शमशोन: असाधारण सामर्थ्य आणि मानवी दुर्बलता

शमशोन हा शास्ते पुस्तकातील सर्वात प्रसिद्ध आणि शेवटचा महत्वाचा शास्ता आहे. त्याची कथा त्याच्या असामान्य सामर्थ्यासाठी, त्याच्या वैयक्तिक दुर्बलतेसाठी आणि पलिष्ट्यांविरुद्धच्या त्याच्या संघर्षासाठी ओळखली जाते.

१२.१ शमशोनची निवड

इब्सान, एलोन आणि अब्दोनच्या कार्यकाळानंतर, पुन्हा इस्राएल लोकांनी परमेश्वराच्या दृष्टीने वाईट ते केले; परमेश्वराने त्यांना पलिष्ट्यांच्या हाती चाळीस वर्षे दिले (शास्ते १३:१). पलिष्ट्यांकडून इस्राएलला झालेला त्रास खूप गंभीर होता. या परिस्थितीत, देवाने एक अद्भुत निवड केली. त्या स्त्रीला (मानोहाची वांझ बायको) परमेश्वराच्या दूताने दर्शन दिले... 'पाहा, तू वांझ आहेस व तुला मुलबाळ नाही; पण तू गरोदर राहून मुलाला जन्म देशील. तेव्हा तू जपावे, द्राक्षरस व मद्य पिऊ नकोस, अपवित्र असे काही खाऊ नकोस; कारण त्या मुलाला जन्मापासून देवासाठी नाजीराचा नियम लागेल; तो पलिष्ट्यांच्या तावडीतून इस्राएलाला सोडवण्यास सुरुवात करील' (शास्ते १३:२-५). मनोहा आणि त्याची बायको यांनी परमेश्वराच्या दूताबरोबर संवाद साधला आणि दूताने दिलेल्या आज्ञांचे पालन केले (शास्ते १३:६-२०). नंतर, ती स्त्री बाळंतीण होऊन तिला मुलगा झाला, तेव्हा तिने त्याचे नाव शमशोन असे ठेवले; तो वाढत गेला तसा परमेश्वराने त्याला आशीर्वाद दिला. सरा व अष्टाओल ह्यांच्यामधील महने-दानात परमेश्वराच्या आत्म्याने त्याला उत्तेजन देण्यास सुरुवात केली (शास्ते १३:२४-२५). शमशोनची निवड ही त्याच्या जन्मापूर्वीच झाली होती, जो देवाच्या विशेष हेतूचा भाग होता.

१२.२ शमशोनचे कार्य

शमशोनचे कार्य त्याच्या असाधारण सामर्थ्यामुळे आणि पलिष्ट्यांविरुद्धच्या त्याच्या वैयक्तिक संघर्षांमुळे आहे.

- **असामान्य सामर्थ्याची सुरुवात:** शमशोनने एका सिंहला सहजपणे फाडून टाकले, कारण परमेश्वराचा आत्मा त्याच्यावर उतरला (शास्ते १४:५-६). त्याच्या लग्नाच्या मेजवानीत, त्याने एका टाकलेल्या कोड्यामुळे अष्कलोन येथील तीस लोकांना मारून टाकले (शास्ते १४:१२-१९).
- **पलिष्ट्यांवरील प्रतिशोध:** त्याच्या पत्नीला दुसऱ्याला दिल्याच्या रागातून, त्याने तीनशे कोल्हे पकडले, त्यांच्या शेपटीला शेपटी बांधून प्रत्येकी दोन शेपटींच्या मधोमध मशाल बांधली... त्याने त्या मशाली पेटवून पलिष्ट्यांच्या धान्याच्या शेतात

त्या सोडून दिल्या. अशा प्रकारे त्याने धान्याचे ढिगारे, उभे पीक, द्राक्षमळे व जैतूनचे मळे जाळून टाकले (शास्ते १५:४-५). नंतर त्याने गाढवाच्या ताज्या जबड्याने एक हजार लोकांना जिवे मारले (शास्ते १५:१५).

- **गाझा येथील पराक्रम:** गाझा येथे असताना, त्याला पकडण्याचा प्रयत्न झाला, पण त्याने नगराच्या वेशीची दोन्ही कवाडे, त्यांचे दोन्ही खांब, यांच्यासह उपटून खांद्यावर घेतले व हेब्रोनसमोरच्या डोंगराच्या माथ्यावर जाऊन टाकले (शास्ते १६:१-३).
- **दलिलाकडून फसवणूक आणि पतन:** पलिष्ट्यांच्या दबावाखाली दलिलाने शमशोनच्या सामर्थ्याचे रहस्य शोधण्याचा प्रयत्न केला. अनेक प्रयत्नांनंतर, शमशोनने तिला सांगितले की त्याच्या नाजीर वचनामुळे आणि न कापलेल्या केसांमध्ये त्याचे सामर्थ्य आहे (माझ्या जन्मापासून मला कधीही वस्तरा लागलेला नाही; मी माझ्या आईच्या उदरात असतानाच देवाचा नाजीर होतो; माझे केस कापले गेले तर माझे सामर्थ्य माझ्यापासून निघून जाईल - शास्ते १६:१७). दलिलाने त्याचे केस कापले, ज्यामुळे परमेश्वराने त्याला सोडले होते हे त्याला कळले नाही (शास्ते १६:१९-२०). पलिष्ट्यांनी त्याला धरून त्याचे डोळे काढले (शास्ते १६:२१) आणि त्याला तुरुंगात टाकले.
- **अंतिम विजय आणि मृत्यू:** पलिष्ट्यांनी त्यांच्या द्रागोन देवतेच्या मंदिरात उत्सवासाठी शमशोनला आणले. त्याचे केस पुन्हा वाढले होते. त्याने परमेश्वराला प्रार्थना केली की त्याला एकदाच सामर्थ्य द्यावे. त्याने ज्या दोन मध्यवर्ती खांबांवर देवालय उभे होते त्यांना धरले... त्याने शक्तीने दोन्ही खांब ढकलले तेव्हा ते देवालय सरदारांवर व त्यांत असलेल्या सर्व लोकांवर कोसळले (शास्ते १६:२८-२९). त्याने जिवंतपणी मारले त्यापेक्षा मरताना जास्त लोकांना मारले (शास्ते १६:३०). अशाप्रकारे, शमशोनने मरताना इस्राएलसाठी मोठा विजय मिळवला.

१२.३ शमशोनच्या निवडीमागे देवाचे उद्देश

शमशोनला शास्ता म्हणून निवडण्यामागे देवाचे उद्देश जटिल आणि बहुआयामी होते:

- **पलिष्ट्यांच्या ४० वर्षांच्या दास्यातून सुटका करणे:** शमशोनने या दीर्घकाळाच्या दास्यातून इस्राएलला सोडवण्यास सुरुवात करणे हा देवाचा मुख्य उद्देश होता (शास्ते १३:१, ५).

- **देवाचे सामर्थ्य प्रकट करणे:** एका व्यक्तीद्वारे, विशेषतः शारीरिक सामर्थ्याने, शत्रूंना मोठ्या प्रमाणावर हरवून देवाने आपले अलौकिक सामर्थ्य प्रकट केले (उदा. सिंहाला मारणे, १००० लोकांना ठार मारणे).
- **नाजीर वचनाचे महत्त्व शिकवणे:** नाजीर वचनाचे उल्लंघन केल्यास त्याचे गंभीर परिणाम कसे होतात हे शमशोनच्या पतनातून स्पष्ट होते, ज्यामुळे लोकांना देवाच्या आज्ञा आणि वचने पाळण्याचे महत्त्व कळले.
- **मानवी दुर्बलता आणि देवाचा विश्वासूपणा:** शमशोन हा त्याच्या वैयक्तिक दुर्बलतेने आणि पापांनी भरलेला असला तरी, देवाने त्याला त्याच्या उद्देशांसाठी वापरले आणि शेवटपर्यंत त्याच्यावर कृपा केली, ज्यामुळे देवाचा अढळ विश्वासूपणा दिसून येतो.
- **न्यायाची स्थापना:** पलिष्ट्यांवर अंतिम विजय मिळवून, देवाने आपल्या लोकांवर अन्याय करणाऱ्यांवर आपला न्याय प्रस्थापित केला.

या शेवटच्या चार शास्त्यांच्या कथा इस्राएलच्या इतिहासातील एका महत्त्वाच्या टप्प्याला पूर्ण करतात. इब्सान, एलोन आणि अब्दोन यांनी शांतता आणि सामाजिक स्थैर्य आणले, तर शमशोनने पलिष्ट्यांविरुद्धच्या मोठ्या संघर्षाची सुरुवात केली. या कथांमधून देवाचे आपल्या लोकांबद्दलचे प्रेम, त्यांचा उद्धार करण्याची त्याची इच्छा, आणि आपल्या महान उद्देशांसाठी तो कोणत्याही व्यक्तीला कसे वापरू शकतो, हे स्पष्टपणे दिसून येते. अगदी मानवी अपयश आणि दुर्बलतेमध्येही देवाचे सामर्थ्य आणि त्याची योजना कार्यरत असते हे या शास्त्यांच्या जीवनातून शिकायला मिळते.